

عراق در نقطه بحران / سطح «هشدار»ها افزایش یافت

حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق هم در مصاحبه با آسوشیتدپرس اعلام کرد که اگر رفراندوم کردستان به خشونت منجر شود، بغداد آماده دخالت نظامی در این منطقه خواهد بود. او افزود: «اگر مردم عراق به خاطر استفاده از خشونت خارج از قانون مورد تهدید قرار بگیرند، ما دست به مداخله نظامی خواهیم زد.»

به گزارش آران نیوز: حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق هم در مصاحبه با آسوشیتدپرس اعلام کرد که اگر رفراندوم کردستان به خشونت منجر شود، بغداد آماده دخالت نظامی در این منطقه خواهد بود. او افزود: «اگر مردم عراق به خاطر استفاده از خشونت خارج از قانون مورد تهدید قرار بگیرند، ما دست به مداخله نظامی خواهیم زد.»

نیویورک‌تایمز نیز به نقل از العبادی می‌نویسد: «اگر شما [کردها] قانون اساسی را به چالش بکشید، اگر شما مرزهای عراق و مرزهای منطقه را به چالش بکشید، کشورهای دیگر منطقه هم این حق را برای خود قائل خواهند شد که مرزهای عراق را مورد لطمه قرار دهند و این اقدامی بسیار خطرناک خواهد بود.» اکنون کردهای عراق از سوی طرف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی تحت فشار هستند که همه‌پرسی را به تعویق بیندازند. نیویورک‌تایمز به نقل از العبادی می‌نویسد: «اگر آنها بخواهند وارد این مسیر شوند، باید برای اصلاح قانون اساسی وارد کار شوند. در این صورت، باید از طریق پارلمان و رای کل مردم عراق دست به اقدام زد.» کردستان عراق از دهه 80 میلادی و به دنبال اقدامات صدام حسین علیه کردها و کشتن حدود 50 هزار کرد در مسیر خودمختاری قرار گرفت.

اما و اگرهای یک همه‌پرسی

در مورد این همه‌پرسی سوالات زیادی وجود دارد. برخی معتقدند با توجه به در هم ریختگی اوضاع عراق، زمان برای اعلام همه‌پرسی مناسب نیست؛ چراکه بر مشکلات بغداد افزوده و در نهایت زمینه واگرایی یا در بدترین حالت تجزیه این کشور را فراهم می‌آورد. برخی دیگر می‌گویند اکنون بهترین زمان برای همه‌پرسی است؛ چراکه بغداد فعلاً سرگرم مبارزه با داعش و گرفتاری‌های داخلی است. این دسته بر این باورند که «زمان طلایی» برای کردستان فرارسیده و اکنون بهترین زمان برای اعلام همه‌پرسی و استقلال است. «حمید مالک»، محقق مرکز مطالعات خاورمیانه در لندن، در المانی‌تور می‌نویسد با نزدیک شدن به سوم مهر جنگ لفظی در عراق شدت گرفته است: از یکسو، نیروهای پیشمرگه به دولت عراق و گروه‌های شبه‌نظامی هشدار می‌دهند که در صورتی که به کرکوک یا هر یک از مناطق کردنشین حمله کنند پاسخ قاطعی دریافت خواهند کرد. کردها می‌گویند شراکت‌شان با بغداد پایان یافته است. به همین دلیل، دولت مرکزی عراق برای اثبات اینکه دایره حکمرانی‌اش شامل تمام کشور می‌شود «نجم‌الدین کریم»، فرماندار کرکوک را برکنار کرد. استدلال دولت عراق این است که او در راستای همگرایی با کردها عمل کرده است. از سوی دیگر، دولت عراق و گروه‌های شبه‌نظامی هشدار می‌دهند که «ضمیمه کردن کرکوک به کردستان به منزله آغاز جنگ با اقلیم است و این یعنی اعلان جنگ کردستان به دولت مرکزی.»

مالک به نقل از «میثم به روش»، متخصص روابط بین‌الملل در دانشگاه لوند سوئد، می‌نویسد کشورهای همسایه عراق به دلیل داشتن جمعیت کردنشین اجازه تولد کشور کردنشین را نمی‌دهند، آن هم کشوری که به اسرائیل نزدیک باشد. هم‌اکنون در کردستان عراق برخی کردها با پرچم اسرائیل به رقص پرداخته و به استقبال استقلال می‌روند. به روش می‌افزاید در صورتی که کردها به سوی استقلال روند، احتمال اقدام نظامی از سوی کشورهای همسایه محتمل است. این همان چیزی است که العبادی نسبت به آن هشدار داده بود: «... اگر شما مرزهای عراق و مرزهای منطقه را به چالش بکشید، کشورهای دیگر منطقه هم این حق را برای خود قائل خواهند شد که مرزهای عراق را مورد لطمه قرار دهند و این اقدامی بسیار خطرناک خواهد بود.» ممکن است دولت عراق هم در همسویی با دولت‌های منطقه‌ای به گزینه نظامی روی آورد.

12 سپتامبر، پارلمان عراق قطعنامه‌ای را در مخالفت با همه‌پرسی تصویب کرد و از دولت خواست تا تمام اقدامات لازم برای حمایت از یکپارچگی سرزمینی عراق را اتخاذ کند. احزاب کرد این تهدیدات را جدی گرفته‌اند. «محمود سنکاو»، فرمانده نیروهای کرد پیشمرگه و عضو اتحادیه میهنی کردستان، نسبت به هرگونه اقدام خصمانه در روز همه‌پرسی هشدار داد و گفت سلاح‌هایمان برای برقراری امنیت در دست است. او می‌گوید نیروهای پیشمرگه از سوی آمریکا و آلمان آموزش دیده‌اند: «اگرچه تانک‌هایشان قدیمی است اما واحدهایشان دارای تسلیحات سنگین، خودروهای زرهی سنگین و موشک‌های مدرن ضد تانک است.» مالک معتقد است: «تضاد منافع باعث شده گروه‌هایی که در نبرد با داعش در کنار یکدیگر قرار گرفته بودند اسلحه‌های خود را به روی یکدیگر نشانه روند و مانع از این شوند که عراق وارد دورانی از صلح شود.»

این همه‌پرسی در صورتی که برگزار شود موجب اختلال در رابطه کردستان با آمریکا هم خواهد شد. «اریک پاهون»، سخنگوی پنتاگون اعلام کرد که واشنگتن کمک‌های مالی خود به نیروهای پیشمرگه را متوقف خواهد کرد: «از سال 2014 نیروهای پیشمرگه در حال دریافت میلیون‌ها دلار از آمریکا بودند اما دیگر چنین کمکی داده نمی‌شود. از سوی دیگر، «جبار یاور»، دبیر کل پیشمرگه، افزود: «هیچ نشانه از توقف کمک‌های آمریکا در دست نیست. دولت آمریکا همچنان به تامین تسلیحات، متخصصان و مربیان برای آموزش پیشمرگه ادامه می‌دهد.»

در جست‌وجوی هویت

یک عینک، یک ساعت مچی قدیمی، یادداشت‌های پاره پاره و کارت شناسایی از جمله چیزهایی هستند که در موزه‌ای در شمال عراق به نمایش در آمده است. اینها یادگار قبایل کردی است که از سوی صدام حسین و مردانش قتل عام شده و دفن شدند. «تیم آرانگو»، گزارشگر نیویورک‌تایمز، می‌نویسد کردها با نگاهی به گذشته خود تردید نمی‌کنند که روز سوم مهر به جدایی از عراق رای دهند. خلعت بارزانی که مسوول این موزه است و دیپورت و قتل عام هزاران کرد در سال 1983 به دست نیروهای صدام را به یاد می‌آورد، می‌گوید: «جامعه بین‌الملل چگونه می‌تواند انتظار داشته باشد که با وجود این جنایات همچنان جزئی از عراق باشیم؟» آرانگو می‌نویسد نتیجه این همه‌پرسی هر چه باشد اما نفس برگزاری آن لحظه‌ای تاریخی در تلاش کردها برای استقلال است. گزارشگر نیویورک‌تایمز مدعی می‌شود: «کردها بزرگ‌ترین گروه قومی در جهان هستند که فاقد وطن هستند.»

این همه‌پرسی اولین گام در تبدیل این منطقه خودمختار به یک دولت مستقل است. با این حال، حقیقت این است که استارت این همه‌پرسی در حمله سال 2003 آمریکا به عراق زده شد. آرانگو معتقد است اگر کردستان مستقل شود، آمریکا در یکی از اهداف اساسی‌اش که همان «حفظ یکپارچگی عراق» بود، شکست خواهد خورد. کارشناسان بر این باورند که یکی از ملزومات این همه‌پرسی کسب حمایت همسایگان است. گزارشگر نیویورک‌تایمز بر این باور است که بدون حمایت همسایگان، کسب استقلال از سوی کردستان تازه آغاز مشکلات است.

«برت مک‌گورک»، نماینده ویژه ترامپ در ائتلاف بین‌المللی مبارزه با داعش، ماه گذشته گفت: «برگزاری همه‌پرسی در این بازه زمانی و به این سرعت به‌ویژه در مناطق مورد مناقشه امری به‌شدت بی‌ثبات‌کننده است.» مقام‌های کرد با تاکید بر هویت کردی سعی دارند مساله استقلال را جنبه‌ای حیثیتی- قومی داده و بر بدرفتاری با این قوم تاکید بورزند. منصور بارزانی، رئیس شورای امنیتی منطقه کردستان و فرزند مسعود بارزانی می‌گوید: «اگر به تاریخ بنگرید خواهید دید که طی تاریخ بدرفتاری دیده‌ایم. ما به‌عنوان یک ملت حق تعیین سرنوشت خود را داریم.»

او معتقد است که اکنون بهترین زمان برای استقلال است. با این حال، برخی کارشناسان بر این باورند که مقام‌های کرد با علم به اینکه همه‌پرسی ممکن است مخالفت یا حتی اقدام نظامی دولت مرکزی و همسایگان عراق را سبب شود اما در نهایت ممکن است از موضع خود عقب بنشینند. این دیدگاه بر این باور است که با فشار آمریکا و کشورهای همسایه، ممکن است کردها عقب‌نشینی کنند. آنها بر این باورند که فشار برای همه‌پرسی و کسب استقلال احتمالاً اهرم فشاری به دولت عراق است تا امتیازات سیاسی- اقتصادی بیشتری در راستای «خودمختاری بیشتر» کردها به منطقه کردستان بدهد.